

Helse- og omsorgsdepartementet

Deres ref. 17/399

Oslo, 21. mai 2017

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING – FORSLAG OM ENDRING I ABORTFORSKRIFTEN MV. (REDUKSJON AV ANTALL PRIMÆRNEMNDER).

1. Innledning

Det vises til departementets høringsbrev av 20. februar 2017.

Rettspolitisk forening er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre vanskeligstilte gruppers rettslige situasjon (ev. stilling?)

I det følgende vil vi komme med noen kommentarer til forslaget om reduksjon av antall abortnemnder.

2. Om forslaget

Innledningsvis bemerkes det at foreninga ikke nødvendigvis støtter ordninga med abortnemnder i seg selv. Det kan spørres hvorfor ikke den gravide burde være nærmest til å vurdere sin egen situasjon, og at det burde være opp til vedkommende å ta stilling til et svangerskapsavbrudd etter tolvte uke i samråd med sin lege. Det er ikke gitt at at ei nemnd skal kunne fatte vedtak og overprøve den abortsøkendes egne vurderinger.

Når nemndsordninga uansett skal videreføres, er foreninga positiv til at ordninga stadig videreutvikles for å få en mer rettssikker og faglig forankret saksbehandling, og at det blir forsøkt å tilpasse saksbehandlinga til den vanskelige situasjonen personene det gjelder befinner seg i.

2.1 Om behovet for rettsikkerhet i saker om senabort

Norge har hatt lovfesta rett til selvbestemt abort og mulighet for senabort i lang tid, og denne retten er anerkjent og ønsket blant befolkninga. Samtidig kan søknadsprosessen om svangerskapsavbrudd etter tolvte uke være av stor personlig belastning for den abortsøkende

selv, ettersom det er snakk om et ekstraordinært inngrep. Dette setter abortsøkende i en utsatt posisjon.

Det er abortnemndene som fatter vedtak i søknad om senabort. Denne type vedtak er av ytterst stor velferdsmessig betydning for personen som søker om inngrepet. Abortnemndas makt, sett i sammenheng med at abortsøkende er en sårbar gruppe, tilsier at de abortsøkende har krav på *skjerpede rettsikkerhetsgarantier* ved søknad om senabort.

Svangerskapsavbrudd etter tolvte uke er fremdeles et tabubelagt tema blant deler av befolkninga. Flere personer står fremdeles relativt alene i søknadsprosessen om senabort, særlig hvis denne må holdes hemmelig på grunn av religiøse eller sosiale forhold. Det er disse personene Rettspolitisk forening frykter at vil få sin faktiske mulighet til senabort svekket dersom forslaget innføres.

2.2 For lavt antall nemnder

Rettspolitisk forening tolker forslaget slik at antall abortnemnder i Norge i ytterste konsekvens kan reduseres fra 34/35 til 4 nemnder, til tross for at det vises til en ekspertgruppe som har anbefalt en reduksjon til «under 17» nemnder. Videre skal det gis fullmakt til helseforetakene å avgjøre antallet selv.

Foreninga er enig i begrunnelsen om at færre nemnder vil føre til en mer ensarta og forutberegnelig praksis enn i dag, og at dette i seg selv er et viktig element i en rettsikker prosess. Vi ber likevel departementet om å vurdere et bundet og høyere antall nemnder av følgende grunner:

Vurderinga om senabort gjøres etter et såkalt *på vedtakstidspunktet-skjæringspunkt*, i motsetning til hovedregelen i norsk forvaltningsrett, som er et *på søknadstidspunktet-skjæringspunkt*. Det betyr at det er viktig med hurtig saksbehandling, ettersom dager og uker teller mye. Siden de kollektive reisetilbudene ikke er godt nok utbygget i utkantstrøk, og overnatting kan bli nødvendig, ser foreninga potensielle implikasjoner for abortsøkende som er i tidsnød. Det samme gjelder for personer som må holde søknaden skjult for familie og venner.

Vi støtter ordninga med refusjon av reisepenger, men i særlige tilfeller har ikke den abortsøkende nødvendigvis mulighet til å legge ut for flybilletter tur/retur, samt overnatting fra egen lomme. Kulturelle, sosiale, religiøse eller personlige grunner kan gjøre at man ikke får møtt opp personlig til nemndsmøtet.

I utgangspunktet støtter vi forslaget om videooverføring for abortsøkende som ikke får møtt opp personlig, og vi ser på det som en selvfølge at personer uten tilstrekkelige språkkunnskaper skal få tolk. Likevel ligger det i arten av inngrepet, og dets viktighet for den abortsøkende, at videokonferanse aldri vil bli et fullgodt alternativ.

Disse momentene sett i sammenheng, gjør at vi frykter for abortsøkendes reelle mulighet for senabort – og da særlig de mest svakerestilte personene.

2.3 Vårt forslag

Abortsøkendes krav på rettssikkerhet er av så stor viktighet at de regionale helseforetakene, som er bundet av krav om økonomisk lønnsomhet og effektivitet, ikke bør kunne gjøre prioriteringa selv.

Derfor oppfordrer Retspolitisk forening departementet til å foreslå et konkret antall abortnemnder som er mer i tråd med ekspertgruppens anbefalinger, og at det gis føringer på hvor i landet nemndene skal ligge.

2.4 Øvrig kommentar: Kjønnsnøytralt regelverk

Foreninga bemerker forøvrig at regelverket burde utformes med kjønnsnøytral terminologi fordi det har anvendelse på en større personkrets enn personer som definerer seg selv som *kvinner*.

***

Eventuelle spørsmål kan rettes til Hanne Hareide Skårberg på telefon 915 19 746, eller e-post styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen,
for Retspolitisk forening,

Hanne Hareide Skårberg